

A KERESZTÉNYSÉG AKTUÁLIS HELYZETE ÉS A SZABAD VALLÁSGYAKORLÁSHOZ VALÓ JOG ALKOTMÁNYOS BIZTOSÍTÉKAI INDIÁBAN

Tari Letícia Mária

1. Bevezetés

India mai vallási sokszínűsége gazdag kultúrtörténeti fejlődés eredménye, melyet a különböző bel- és külpolitikai konfliktusok, a gyarmatosítás következtében európai mintára kialakított politikai- és államigazgatási intézményrendszerek nagyban befolyásoltak a történelem folyamán. A heterogén vallási csoportok békés együttélése, a szabad vallásgyakorláshoz való alkotmányos alapjoguk gyakorlati életben való érvényesülése érdekében az egyén szintjén jelentős mértékű toleranciát, a jogalkotás és az igazságszolgáltatás területén pedig következetes szabályozást, jogalkalmazást feltételez. Az említett kritériumoknak azonban nehéz megfelelnie egy olyan országnak, amely bár államformáját tekintve köztársaság, alkotmánya a Nyugat-Európában ismert alapjogokat tartalmazza, mégis olyan, több ezer éve kialakult szokásjogi normák alakítják a társadalom szereplőinek mindennapi életét, amely alapjaiban meghatározzák (sok esetben felülírják) az írott, pozitív jogot.

Indiában a keresztény hívőket ért támadások számának növekedése, a vallásgyakorlás korlátozásának kérdése és a szélsőségesen nacionalista vallási csoportok térnyerése napjainkban fájdalmas aktualitással bírnak. A keresztényekkel szembeni agresszív fellépések növekedése és az alkotmányos alapjogok gyakorlatban történő érvényesülésének hiánya visszavezethető egyrészt a hindu szokásjog, a kontinentális írott jog, valamint az angol precedensjog homogén, együttes alkalmazása, másrészt a jogalkalmazói és jogalkotói szándék hiányára az alapjogok érvényre juttatásának tekintetében. A tanulmány célja az Indiában tapasztalható keresztényüldözések hátterét jelentő okok feltárása az ország

jogfejlődésének, kormánya valláspolitikai intézkedéseinek, valamint a radikális hindu vallási csoportok ellenséges cselekményeinek rövid bemutatása által.

2. A keresztény vallás gyökerei Indiában

A keresztény vallás térhódítása Indiában több szakaszban zajlott, és gyökerei egészen az ókorig vezethetők vissza. Mindenekelőtt Szent Tamás apostol (akit többek között a megtérő keresztények védőszentjeként tartanak számon¹) Kr.u. 52-ben, a mai India délnyugati részén [a malabár partokon, valamint a Madrasz melletti Mylapore-ban (Majlampur)] megkezdett missziós tevékenységét szükséges kiemelni, melynek eredményeként követői megalapították a szír-malabár egyházat, és őket nevezik a Tamás-keresztényeknek² (szükséges megemlíteni, hogy van olyan nézet, mely szerint a Tamás-keresztények a Canai Tamás vezetésével 345-ben a perzsa keresztényüldözések idején Indiába menekültek leszármazottjai³). Tamás apostol misszióinak sikeréhez nagymértékben hozzájárult, hogy ebben az időben a nemzetközi kereskedelem és diplomácia nyelve az arámi volt, mely lehetővé tette a hittérítő számára, hogy Jézus tanításait ne csak a Közel-Keleten, de a távoli Indiában is hirdethesse.⁴

Annak ellenére, hogy a 13-14. században több ferences és domonkos szerzetes [így például Giovanni da Montecorvino (1247–1328), Odorico da Pordenone (1286–1331), valamint Jordanus Catalani (1280–1330)] folyamatos jelenlétükkel végezték hittérítői tevékenységüket, a kereszténység terjedésének következő jelentős mérföldkővet csak a nagy földrajzi felfedezések kora jelentette.⁵ Külön említést érdemel a jezsuita Xavéri Szent Ferenc szerzetes, akit III. Pál pápa bízott meg 1540-ben azzal, hogy az akkoriban a portugál gyarmati területek részét képező Kelet-Indiában valósítsa meg missziós küldetést.⁶ A szerzetes 1542-től 1552-ig Goában, a tengerparti halásznépek körében jelentős sikereket

¹ Szent Tamás apostol. *Magyar Kurír*, 2024. július 3. <https://tinyurl.com/y9yyh4s9>

² Das Lebendige Mosaik des Glaubens: Eine Entdeckungsreise durch die Geschichte und Architektur des Christentums in Indien. *Indienaktuell*, 2024. augusztus 23. <https://n9.cl/20my6>

³ Ács Marianna: A kereszténység Indiában és a magyar kapcsolódások. *Vallástudományi szemle*, 2017/3. 38. <https://n9.cl/bf9y9>

⁴ Obrusátszky Borbála: *A nesztoriánus vallás elterjedése és jelentősége Belső-Ázsiában V. – XV. század*. Hága, Mikes International Alapítvány, 2. 2008. 7.

⁵ Wilhelm Zoltán – Zagyi Nándor: Kereszténység és vallásszabadság Indiában. *Vigilia*, 1/2019. 13.

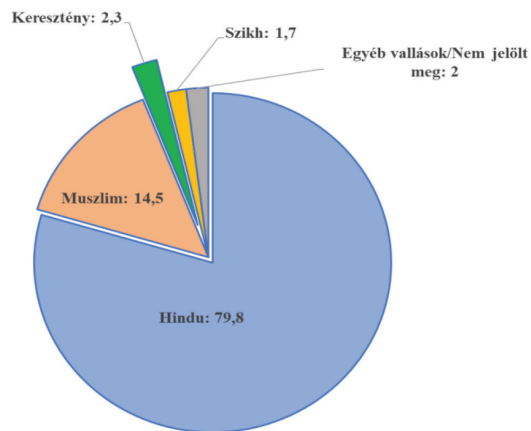
⁶ Diós István: A szentek élete. II. k. Budapest, Szent István Társulat, é.n. 698. <https://archiv.katolikus.hu/szentek/szent233.html>

ért el a katolikus hit terjesztése során, amiben alapvető szerepet játszott, hogy a keresztény hitre történő áttérés által ezek a helyi közösségek fizikai védelemben és gazdasági támogatásban részesülhettek, védelmet kapva ezáltal a többi, egymással rivalizáló társadalmi csoporttal szemben.

Később, a 17. század elején a *tamil* kultúra központjában, Maduraiban végezte térítő munkáját az itáliai jezsuita szerzetes, Roberto de Nobili,⁷ akinek nagy érdeme, hogy missziós tevékenysége során a helyi lakosság hagyományait tiszteletben tartva ismertette meg a helybélieket a kereszténységgel, úgy, hogy csak a pogány és babonás szertartásokat tiltotta meg nekik, a mélyen gyökerező társadalmi és nemzeti szokásokat pedig keresztény tartalommal igyekezett megtölteni.⁸ A 18. században a katolikus misszió visszaszorult, és csak a 19. században kapott újabb lendületet az 1885-től India keleti részén található Chota-Nagpur környékén tevékenykedő jezsuita Constant Lievens páternek köszönhetően.⁹

A felsorolt missziós tevékenységek jelentőségét jól mutatja, hogy napjainkra India harmadik legnagyobb vallása lett a kereszténység, az ország egész területén (legnagyobb létszámban India déli államaiban, illetve Goában), és a társadalom valamennyi rétegében jelen vannak a hívők.¹⁰ Az utolsó, 2011-ben publikált népszámlálási adatok szerint India vallási felekezetei lakosságarányosan az alábbiak szerint oszlanak meg:¹¹

India vallási felekezetei lakosságarányosan (%)
(2011. évi népszámlálási adatok alapján)

⁷ Ács i. m. 39.

⁸ Mahesh Prabhu: The Christian Swami: Tale of Roberto de Nobili. *Indiamahesh*, 2015. május 21. <https://n9.cl/epp0a>

⁹ Reisz Elemér: A Jézustársaság a missziók szolgálatában. In: Bangha Béla S.J. (szerk.): *A négy százéves Jezsuitatársaság*. Budapest, Pázmány Péter Irodalmi Társaság, 1940. 217.

¹⁰ Ács i.m. 36.

¹¹ Aaron O'Neill: India: Religious affiliation in 2011. *Statista.com*, 2024. augusztus 2. <https://www.statista.com/statistics/261308/religious-affiliation-in-india/>

3. Vallásszabadság, mint alkotmányos alapjog Indiában

India jogrendszerét a szokásjog szigorú szabályai határozzák meg, melyek befolyással bírnak a társadalmi, gazdasági és kulturális élet valamennyi aspektusára, az itt élők mindennapjaira, így az Európában ismert jogi terminológiához, intézményrendszerhez képest az egyes jogintézmények jóval tágabb ideológiai-kulturális kontextusban, a védikus irodalom (mindenekelőtt a négy *Véda*) világképének tükrében érvényesülnek. Bár a *Védák* keletkezésének pontos idejét nem egységes módon határozza meg a szakirodalom, de feltehetően Kr.e. 1200-ban született a legrégebbnek tartott *Rig-véda*. A szanszkrit '*veda*' szó jelentése 'az örökkévaló dolgok tudását' jelenti, ezek fennmaradt feljegyzései, a *Védák* pedig az évszázadokon át keletkezett írások gyűjteménye, mely a hinduk ősi szent szövegeit, az indiai eszmerendszer és szokásjog legrégebb forrásait jelentik.¹² Annak ellenére, hogy ezek a szövegek elsősorban hindu istenekhez szóló himnuszokat, imákat tartalmaznak, és nem írott jogi normáknak felelnek meg, az ebben fellelhető ideológiák (a kozmikus világkép, mely szerint a világ valamennyi szereplője között kölcsönhatás érvényesül, az isteneknek történő áldozatbemutatás, áldozathozatal jelentősége) a jogalkalmazást, az írott jog alapjait, valamint az egyes alkotmányos alapjogok gyakorlati érvényesülését is jelentősen befolyásolják.¹³ A bonyolult szokásjogi rendszer alapját a '*dharma*' összetett tartalmú fogalma képezi, amely a helyesnek vélt egyéni és társadalmi magatartások széles körét felöleli, mindezek ellenére csak tág értelemben fordítható a 'jog' szóval,¹⁴ így a nyugat-európai terminológiában ismert fogalommal nem ekvivalens.

India jogfejlődésére nem csak az ősi *Védák* könyve alapján kialakult szokásjog, de a brit gyarmatosítás, majd India függetlenségi mozgalmainak következtében, az alkotmányos reformok részeként bevezetett parlamentáris demokrácia egyes elemei, a föderalizmus, mint államforma kialakítása is meghatározó szereppel bírtak. A parlamentarizmus angolszász mintára történő részleges bevezetésének leginkább politikai okai voltak a gyarmati hatalom részéről, ugyanis így a brit alkirály uralma és befolyása Indiában töretlenül fennmaradhatott. Ambivalens módon éppen a hatalom megszilárdítása érdekében tett

¹² Rác Géza: India szent könyvei és a Bhagavad Gíta kódja. *Vallástudományi Szemle*, 2007/1. 20–21.

¹³ Jany János: *Jogi kultúrák Ázsiában*. Budapest, Typotex – Pázmány Péter Katolikus Egyetem, 2016. 295.

¹⁴ Gáthy Vera: *India. Történelem, politika, gazdaság*. Budapest, Pázmány Péter Katolikus Egyetem Bölcsészettudományi Kar, 2012. 39.

reformtörekvések vezettek később annak meggyengüléséhez, és motiválták az India függetlenné válását eredményező szabadságharc vezetőit később arra, hogy semmilyen kompromisszumot ne kössenek a gyarmatosítókkal történő együttműködés tekintetében.¹⁵

Annak ellenére, hogy az európai jogrendszer terminológiájában szereplő alkotmányjogi, alapjogi fogalmak a hindu jogrendszerben ismeretlenek, szükséges megemlíteni az angol-indiai jog alapjainak lefektetésében és a vallásszabadság hirdetésében meghatározó szerepet játszó Warren Hastings kormányzót, és az általa 1772-ben megfogalmazott *Judical Plan* c. reformprogramot, melynek alapján India valamennyi vallási közösségének joga van az öröklési- és egyes magánjogi kérdésekben önállóan dönteni.¹⁶ Ez utóbbi jogintézmények működésében alkalmazott újítások nem csak magánjogi kérdéseket, hanem az angol jogrendszer mintájára épülő precedensjogot és bírósági reformokat is tartalmaztak,¹⁷ melynek következtében az egyes bírói tisztségek angol bírakkal kerültek betöltésre. Az indiai jogrendszer részeként bevezetett reformok azonban ahelyett, hogy egységesítették volna a jogalkalmazás gyakorlatát, csak tovább mélyítették a korábbi ellentmondásokat az igazságszolgáltatás és a jogbiztonság terén, melynek oka volt többek között, hogy a britek által kinevezett bírák számára a hindu jogrendszer és szokásjog hagyományainak mélyebb ismerete nagymértékben hiányzott. A reformok következtében így az a sajátos helyzet alakult ki, hogy a hindu hagyományok és az angol precedensjog szabályai egymás mellett, gyakran összefonódva érvényesültek, átláthatatlanná téve az ítélkezési gyakorlatot.

A modern értelemben vett alapjogok csak India 1947. évi függetlenné válásával, az Indiai Köztársaság megalakulásával, jogi és politikai alapjainak meghatározásával és az Alkotmány 1949-ben történő elfogadásával, majd 1950. január 26-án (amely India nemzeti ünnepévé vált) történő hatályba lépésével nyertek írásos formát.¹⁸ India alkotmányozó nemzetgyűlése közel három éven át dolgozott a dokumentum tartalmán, melynek eredményeként napjainkra a világ legterjedelmesebb alaptörvényévé vált.

India alkotmányának egyik sajátossága, hogy számos, Nyugat-Európában és az Egyesült Államokban ismert jogintézményt, terminológiát emelt át (gyak-

¹⁵ Dietmar Rothermund: Die unabhängige Republik Indien. Historische Eckpunkte und politische Entwicklungen von 1947 bis zur Gegenwart. *Bundeszentrale für Politische Bildung*, 2014. április. 7. <https://tinyurl.com/445ys4nm>

¹⁶ Kulcsár Kálmán: *India. Az útkereső birodalom*. Budapest, Akadémia Kiadó, 2008. 233–234.

¹⁷ Jany i. m. 333.

¹⁸ Kulcsár i. m. 240.

ran változatlan formában), mint például az Egyesült Államokban érvényesülő szabadságjogokat, a hatalmi ágak szétválasztásának rendszerét, de merített a francia, kanadai és az ausztrál alkotmányból, a brit parlamentarizmusból és common law-ból, valamint beemelte a weimari alkotmány rendkívüli helyzetekre vonatkozó rendelkezéseit is a szokatlanul terjedelmes joganyagba. Az alaptörvény a fentiekén túl az ország államformáját erős központi hatalommal bíró föderális köztársaságként határozza meg.¹⁹

Az Alkotmány a szabad vallásgyakorláshoz való jogot külön nevesíti, így a 25–28. cikkek deklarálják a lelkiismereti szabadságot, a vallási meggyőződés szabadságát, valamint az ezek gyakorlásához és terjesztéséhez való jogot; emellett kitér a vallási közösségek oktatásban betöltött szerepére (28. cikk: A vallási nevelésben vagy az istentiszteleten való részvétel szabadsága egyes oktatási intézményekben²⁰) is. A vallásgyakorlás szabadságát csak a közrend fenntartása, az erkölcs és egészségügyi megfontolások korlátozhatják.

A fent összefoglaltak alapján elmondható, hogy India jogtörténeti fejlődésében jelentős előrelépés volt az alapjogok – így a szabad vallásgyakorlás jogának – Alkotmányban történő rögzítése. Mégis, a brit és európai mintára bevezetett jogrendszer nem a társadalmi-vallási konfliktusok megoldásával **járt**, hanem ellenkezőleg, azok eskalációját eredményezte, tekintve, hogy India tradicionális, társadalmi kontroll-mechanizmusára épülő jogi, vallási és szokásjogi rendszerét a gyarmatosítás eredményeként kialakított írott, pozitív jog nem volt képes felülírni, létrehozva ezáltal egy heterogén, átláthatatlan jogrendszert.²¹

A vallási megosztottságot tovább nehezíti, hogy Indiában nincs egységes, írott polgári törvénykönyv, hanem valamennyi vallási közösség a saját szokásjoga alapján kialakított törvénykönyvet alkalmaz a magánjogi kérdések tekintetében. Ennek megfelelően a hinduk, buddhisták, *dzsainák*, *szikhek*, vagy a *párszúk* mind más és más polgári jogi szabályok szerint rendezik jogvitáikat, mint a keresztény vallásúak, akik az egykori portugál gyarmatosítók által hátrahagyott goai törvényeket alkalmazzák.²²

¹⁹ Gáthy i. m. 84.

²⁰ Gerhard Reintanz: *Verfassung der Republik Indien. Verfassungen Indiens*, 2008. április 5. <https://www.verfassungen.net/in/verf49-i.htm>

²¹ Kulcsár i. m. 223.

²² Gáthy i. m. 303.

4. A hinduizmus árnyékában. Keresztényüldözések Indiában

A napjainkban tapasztalható keresztényüldözések hátterét számos, egymástól nem elkülöníthető politikai-társadalmi tényező determinálja: egyrészt a fent bemutatott heterogén jogrendszer, másrészt a napjainkban India-szerte jelentős befolyással rendelkező hindu nacionalista szervezetek szélsőséges ideológiai nézetekkel átszőtt retorikája, valamint a tradicionális társadalmi berendezkedést (így burkoltan a hindu vallást) preferáló központi és helyi szintű államigazgatás rendelkezései.

4.1. Nacionalista vallási csoportok és India keresztény hívői

Az Indiában aktív, szélsőséges nacionalista szervezetek közül különösen jelentős befolyással bír az 1964-ben alapított Hindu Világtanács, valamint a *Szangh Parivár*, illetve a Szövetségek Családja elnevezésű csoportok. Ezen szervezetek retorikájának részét képezik a hindu vallás mindenekfelett álló voltának hirdetése, a demokratikus államberendezkedés, a nyugati kultúra és a brit gyarmati időszak eredményeként megszilárdult európai jogrendszer teljes elutasítása. A radikális szervezetek nézetei szerint a keresztény misszionáriusok erőszakos hittérítést végeznek a hindu vallásúak körében, magukhoz vonzzák, vagy egyenesen kényszerítik a hindukat a keresztény hitre való áttérésre, veszélybe sodorva ezáltal a teljes hindu közösséget.²³ A keresztény hívők számának csökkentésére irányuló törekvések egyik eszköze a Hindu Világtanács által propagált ún. Hazatérés Hadművelet program, melynek keretében India keresztény hívőit erőszakkal, ceremoniális keretek között kényszerítik a hindu hitre történő áttérésre (ún. 'hazatérésre').

A radikális vallási szervezetek nem hindu hívőkkel szembeni fellépései nem csupán a retorika, de a fizikai agresszió szintjén is megnyilvánulnak. Az ilyen jellegű ellenséges magatartások egyik kirívó esete volt a 2017-ben, a karácsonyi időszak során elkövetett keresztények elleni támadások, amikor – a nemzetközi sajtóban megjelent hírek alapján – India észak-nyugati részén, Rádzsasztán államban 20 hindu nacionalista zavarta meg a hatóságok által egyébként engedélyezett karácsonyi szertartást, az India középső részén található Madhja Prades

²³ Indiában megemelkedtek a keresztények elleni támadások a karácsonyi időszakban. *Orientalista*, 2018. január 17. <https://n9.cl/pbfyu>

államban pedig 30 katolikus hívőt támadtak meg, akik karácsonyi himnuszokat énekeltek.²⁴

2022-ben az Egyesült Keresztény Fórum (*United Christian Forum, UCF*) arról számolt be, hogy a radikális szervezetek elkövetői gyakran filmre veszik agresszív cselekedeteiket, amely során fegyvertelen keresztény férfiak és nők elleni fizikai erőszakot alkalmaznak, a hatóságok pedig papokat, lelképásztorkat, békés hívőket tartóztatnak le ‘megtérés’ vádjával az istentiszteletek alatt. A fentiekén túl gyakori a templomok kényszerített bezárása, a vasárnapi ima megzavarása és a társadalomból való kiközösítés is.²⁵

4.2. A keresztény hívőkkel szembeni kormányzati intézkedések

India első elnöke, Radzsendra Praszad 1950-ben a köztársaság napján elhangzott beszédében az alábbiak szerint fogalmazott India vallási közösségeinek hívőit illető alapjogok tekintetében:

„Alkotmányunk a demokrácia eszköze, mely biztosítja az egyes állampolgárok oly értékes szabadságát. India sosem üldözte a különböző vallásokat vagy véleményeket, nemzeti filozófiánk ugyanannyi teret enged a személyes Istent követő híveknek, mint az agnosztikusoknak vagy az ateistáknak. Így hát alkotmányunk alapján a gyakorlatban is megvalósítjuk, amit hagyományaink révén kaptunk örökölni, vagyis a vélemény és a szólás szabadságát.”²⁶

Az Alkotmány kihirdetését követően fent megfogalmazott optimista retorika ellenére sajnos napjainkban India kormánya indirekt eszközökkel erősíti a nacionalista csoportok törekvéseit olyan törvények és rendeletek bevezetésével, amelyek a hindu hit többi vallással szembeni megerősítését célozzák. Ilyen volt például az a 2021-ben, Nyugat-Indiában (Dadra-Nagar Haveli, valamint Daman és Diu szövetségi területen) hatósági körlevélben kiadott rendelet, mely szerint valamennyi oktatási intézményben kötelező megünnepelnie a diákoknak és

²⁴ Uo.

²⁵ Varga Judit (ford.): Keresztényüldözés Indiában – Egyre több esetet regisztrálnak. *Magyar Kurír*, 2022. június 16. <https://n9.cl/0awun>

²⁶ Balláné Sárközi Jáhel (ford.): Keresztényüldözés Indiában – Az Egyház a vallásszabadság tiszteletben tartását követeli. *Magyar Kurír*, 2021. január 28. <https://n9.cl/63nko>

tanáraiknak a hindu *Vasant Panchami* ünnepét (ekkor a tavasz beköszöntére készülnek fel a hindu hívők országos fesztiválok keretében), mely során a hindu Saraswati, a tudás istennője előtt kell tiszteletüket leróni, az oktatási intézmény által szervezett megemlékezést pedig fényképpel dokumentálni. A döntéssel a kormány egyértelműen megsértette az Alkotmányban rögzített, és valamennyi vallási kisebbség számára biztosított szabad vallásgyakorláshoz való jogot, valamint az oktatási intézmények igazgatásának szabadságát.²⁷

Ugyancsak a szabad vallásgyakorlás megsértését, és a keresztény vallás, valamint a keresztény ünnepek elutasítását jelentette, amikor (szintén Dadra és Nagar Haveli, valamint Daman és Diu államokban) 2019-ben a kormány Nagypénteket, mint állami ünnepet kívánta eltörölni.²⁸ Ekkor Anthony Francisco Duarte, Daman keresztény vezetője petíciót nyújtott be a bombayi Legfelsőbb Bírósághoz a rendelkezés alkotmányellenességére hivatkozva. A kezdeményezés ezúttal sikerrel járt, mert a Legfelső Bíróság határozata alapján a Nagypéntek ünnepének eltörlésére irányuló módosítást végül visszavonták. A bírói fórum döntésében egyébként saját korábbi, S.R. Bommai kontra Union of India (1994) ügyben kimondott, történelmi jelentőségű ítélete is alátámasztotta, melyben a Legfelső Bíróság úgy fogalmazott: „a vallási tolerancia és minden vallási csoport egyenlő kezelése, életük, tulajdonaik és istentiszteleti helyeik védelme a laicitás alapvető részét képezi az Alkotmányban”.²⁹

A szabad vallásgyakorlás biztosítása érdekében rendszeresen felszólalnak civil szervezetek, egyházak is. 2021-ben például a *Christian Solidarity Worldwide* (CSW) nevű keresztény szervezet közleményében hangsúlyozta, hogy az Alkotmány 25. cikkében deklarált alapjog (mely szerint minden embernek egyenlő joga van a lelkiismereti szabadsághoz, s ahhoz, hogy szabadon megvallja, gyakorolja és terjessze vallását) gyakran, és rendkívül súlyosan sérül Indiában, tekintve, hogy

„a keresztények mégis a hitük elleni támadások áldozatai országszerte, különösen vidéken, ahol a megélhetésüket is befolyásoló állandó kiközösítéssel találhatják szembe magukat. Az országban többséggel rendelkező nacionalista pártok, mint

²⁷ Somogyi Viktória: Kötelező hindu rituálék és imák állami és magániskolákban: a keresztények tiltakozása. *Vatican news*, 2021 február 22. <https://n9.cl/ex765s>

²⁸ Indian court restores Good Friday as public holiday. *UCA News*, 2019 április 16. <https://www.ucanews.com/news/indian-court-restores-good-friday-as-public-holiday/84981>

²⁹ A. Shivani: S.R. Bommai v. Union of India: case analysis. *Pleaders*, 2024. január 16. <https://blog.iplayers.in/s-r-bommai-v-union-of-india-power-of-presidents-rule-curtailed/>

a BJP (*Bháratija Dzsanaatá*), vagy a *Rástrija Szvajamszévák Szangh* (RSS) párthoz hasonló hindu szélsőséges szervezetek retorikája a vallási kisebbségekkel szembeni intolerancia és gyűlölet legfőbb forrása, ami feszültséget szított a közösségek között, aggodalmat keltve az ENSZ megbízottai körében is.”³⁰

A vallásvédő civil szervezetek mellett a Szentszék is rendszeresen felszólal az Indiában élő keresztény kisebbségek védelmében. A Szentszék és India együttműködése, a diplomáciai- és bilaterális kapcsolatok építése, fenntartása a fent bemutatott vallási ellentétek miatt nem könnyű feladat. Első alkalommal 1948-ben került sor a formális, diplomáciai szintű kapcsolatfelvételre, azonban a Szentszék által megfogalmazott, az indiai kereszténység helyzetének enyhítését célzó javaslatok az indiai kormánynál nem találtak meghallgatásra sőt, gyakran a személyesen tett pápai látogatások is ellenséges társadalmi visszhangot eredményeztek India lakosságának körében. Ez utóbbi jelenségre példa, hogy az eddigi három pápai vizit [VI. Pál pápa (1964) és II. János Pál pápa (1986 és 1999)] közül 1999-ben óriásplakátokon hirdették India számos területén, hogy a Szentatya, II. János Pál pápa bár az egység és a béke álarcát viseli, azonban valódi célja az ország megosztása és lerombolása.³¹

A diplomáciai kapcsolatok megerősítésére tett kísérletek során kiemelkedő jelentőségű esemény volt, amikor 2017-ben Narendra Modi, India miniszterelnökének meghívására Ferenc pápa az országba látogatott. A miniszterelnök később úgy nyilatkozott, hogy a találkozó rendkívül pozitív körülmények között zajlott, a feleknek pedig lehetőségük volt számos lényeges kérdést megvitatni.³² Napjainkban Ferenc pápa India vallási megosztottságával kapcsolatban a zsinatiság gondolatát hirdeti, mely szerint a pluralizmus elfogadása, az egymással való törődés, odafigyelés, valamint a keresztény egyház befogadó hozzáállása rendkívül fontos a vallási közösségek békés együttélése szempontjából.

³⁰ Balláné Sárközi i. m.

³¹ Kovács Lilla: Meghallani mindazok hangját, akik sírnak. *Ludovika*, 2023. január 27. <https://n9.el/ncfbg>

³² Indian PM Narendra Modi invites Pope for visit. *BBC*, 2021. október 30. <https://www.bbc.com/news/world-asia-india-59103657>

5. Összegzés

Indiában a keresztényüldözések megállítása kiemelt jelentőséggel bír napjainkban, a kérdés komplex megoldást igényel, melyhez szükséges az alkotmányos alapjogok gyakorlatban történő biztosítása és a szokásjogi normák visszaszorítása a jogalkalmazás terén. A különböző vallások békés egymás mellett élésének megvalósításához elengedhetetlen a nacionalista vallási csoportok agresszív cselekményeivel szembeni határozott kormányzati fellépés, illetve a vallási kisebbségek alapjogainak biztosítása, akár a pozitív diszkrimináció eszközével.

A fent összefoglaltak alapján elmondható, hogy India keresztény hívőinek kritikus társadalmi és politikai helyzete, a hindu-párti kormányzati intézkedések és a szélsőséges hindu nacionalista szervezetek agresszív támadásai elrettentő példaként szolgálnak arra vonatkozóan, amikor egy ország valamely alkotmányos alapjogot csupán formálisan deklarál, de annak tartalma a jogalkalmazás során nem jut érvényre. A hatalmon lévő politikai vezetők felelőssége abban áll, hogy az írott jog következetes betartását nem csak látszólag, jogalkotás keretében, hanem a gyakorlati életben, jogalkalmazói szinten is szükséges lenne érvényre juttatni a központi államigazgatás, a helyi hatóságok és a bíróságok által. Az alapjogok konzekvens számonkérése segítene a szélsőséges nacionalista vallási csoportok társadalomromboló tevékenységének felszámolásában, ilyen módon elősegítve a vallási közösségek békés együttélését.

Anélkül, hogy az Indiában tapasztalt súlyos jogsértések és keresztényüldözések alól az ország vezetőit felmentenénk, nem lehet eltekinteni attól, hogy az Alkotmányban részletesen deklarált alapjogok nem egy több százéves, folyamatos jogfejlődés eredményeként alakultak ki (mint az angolszász, vagy a kontinentális jogrendszerekben), hanem a brit gyarmati hatalmak által egy, az európaiktól alapjaiban különböző vallási és szokásjogi alapokon nyugvó struktúrába beágyazott reformok következtében.

A vallási- és társadalmi szintű válság enyhítése érdekében célravezető lenne a hatalmon lévő politikai vezetők részéről egy olyan jogszabályi környezet kialakítása, amely az ősi szokásjogi rendszert és a hindu hagyományokat (amely a kozmikus világképre épül, és ahol az egyén társadalomban elfoglalt helye születésétől fogva determinált) nem felülírni, hanem integrálni törekszik egy, az európaihoz hasonló, emberi és vallási szabadságjogokat figyelembe vevő alkotmányos struktúrába.

Végül szükséges kiemelni, hogy India belpolitikai reformjain túl elengedhetetlen a nemzetközi szintű segítségnyújtás a keresztény egyházak és civil

szervezetek részéről. Bizakodásra adnak okot a Szentszék részéről az utóbbi években az indiai kormánnyal történő diplomáciai kapcsolatok megerősítése érdekében tett lépések, és India politikai vezetőinek párbeszédre való nyitottsága; mindez a jövőben hozzájárulhat az országban élő keresztény hívők helyzetének javulásához, a vallási konfliktusok enyhítéséhez, valamint a szabad vallásgyakorláshoz való jog tényleges megvalósulásához.